

वेदान्तकल्पतरुपरिमल

THE
VEDANTA-
KALAPTARUPARIMALA
OF
APPAYADIKSHITA

EDITED BY
RAM SHASTRI TAILANG

Vol. III

श्रीः ।
विज्ञापनम् ।

अहो सुदिनाहमद्य यदितो वत्सरचयात् पूर्वं वेदान्तकल्पतरुनामकेन
भामतीव्याख्यानेन सह समारभ्यास्य तद्वाख्यानरत्नस्य परिमलस्य मुद्रण-
कार्यमविच्छेदेनानुवर्तितनिष्कार्योपि महतरयोरनयोर्येन्ययोः समाप्रिविषये
नानाविधप्रत्यूहसंश्लेषकृतद्विषितः कथं कथमपि धृतधैर्यो ऽखलन्
स्वकर्तव्यात्क्रमशो विदुषां दृग्योचरतामुपनीय संपूर्णं कल्पतरुमस्मिन्नेव वत्सरे,
द्वितीयाध्यायान्तं परिमलयन्तं च खण्डद्वयेन १९५२ वैक्रमवत्सरे, प्रभवामि
किल साम्प्रतं परिमलस्य ग्रन्थसंपूर्तिभूषितं तृतीयं खण्डमपि तथा कर्तुम्,
स्मरामि शानन्दपरवचः 'शति शीघन्तमानन्दो नरं वर्षशतादपी'ति वाल्मी-
कीयां लौकिकीं गायाम् ।

अत्रापि भागे पूर्वयोरिवाऽधिकरणसूचीं, शुद्धिपत्रं, कल्पतरुपृष्ठप-
ङ्क्तयकांश्च पार्श्वे, निवेश्यावशिष्टानपि त्रिषयांस्तथैव प्रदर्शितवानस्मि ।

मन्ये तावदधुना निजकर्तव्यमेकमेव यन्निखिलान्तरायदूरीकरणपुर-
स्सरं करुणया त्रितीयं हस्तावलम्बं पूरितवतो निजमनोरथं भगवतो निखि-
लान्तर्गामिणो विश्वेशितुः प्रमुक्तकण्ठं धन्यवादीपगानं नाम ।

उपसंहारे चात्र कार्ये पुस्तकवितरणादिना दत्तसाहाय्यानां महाशया-
नामुपकारं श्लाघं श्लाघं प्रार्थये निर्मत्सराङ्गिखिलान् विपश्चिदपश्चिमानव
यथावसरं नयनार्थपरिश्रमाङ्गीकारेण मामकप्रयासनफलीकरणायेति । शम् ।

धारासप्तम्याम्
संवत् १९५४ ।

मानवस्त्युपाह्वस्तेलङ्ग-
रामशास्त्री ।

व्यतिहाराधिकरणम् । सत्यादाधिकरणम् । कामादाधिकरणम् । ४६५
उच्यते । एकदेशे कृता चिन्ता तुल्यन्यायतयैकदेशान्तरे ऽपि संचारयितुं
शक्येति क्व चिदियं चिन्ता कृता* ॥

कामादीतरत्र तत्र चायतनादिभ्यः ॥ ३९ ॥

४५१

तस्य न स्थानतो ऽपीति । उपलक्षणमेतत् । इहाप्यधिकरणे भाष्य-
कारैर्वृहदारण्यकोक्ता निर्गुणविद्या तत्पूर्वोत्तरसन्दर्भादाहरणेन छान्दोग्य-
वर्णिता सगुणविद्येत्येतांश्च सत्यान् कामानिति तत्रत्यवाक्योदाहरणेन च
स्पष्टीकृतम् । यतांश्च सत्यान् कामानित्येतदुदाहरणेनापि वृहदारण्यकोक्ता
विद्या निर्गुणविद्येति व्यञ्जितम् । कथमिति चेत् । इत्थम् । विद्यान्तरे-
षूपपास्यगुणानामुपदेशमात्रं कृतं तावदेव गुणविशिष्टोपासना सिद्धतीति ।
इह तु गुणानामप्युपासना विधीयते तत्किमर्थं वृहदारण्यके उपसंहृता
यते निर्गुणप्रकरणानुसारेणानुपास्यास्तथेहाप्यनुपास्या मा भूवन्नित्येतदर्थ-
मित्येष कल्पनीयम् प्रयोजनान्तराभावात् । कामशब्दसंगृहीतगुणजातव्यति-
रिक्तदावापृथिव्यादिसमानाधारत्वप्रमुखगुणानामनुपास्यतायाः प्रयोजकत्वक-
ल्पने परिसंख्यार्थत्वप्रसङ्गात् । गुणानां पृथगुपासनासिद्धयर्थत्वं स्यादिति
चेन्न तावद्भूमिणं विना उपासना पृथगुपासनाश्रुतौ सत्यकामादिशब्दानां
धर्मिपर्यन्तत्वेन गुणोपासनाविधाने ऽपि गुणविशिष्टधर्म्युपासनाप्राप्तेः । नापि
धर्मिविशेषणतयैव गुणानां क्रमेणोपासना पृथगुपासना शाण्डिल्यविद्यादिषु
मनोमयादिगुणानामपि तथैवोपासनेति ततो विशेषाभावात् । नापि गुण-
विशेष्यकोपासना पृथगुपासना । तस्यापि विवक्षितत्वे अस्मिन् कामाः समा-
हिता इति गुणविशेष्यकोपदेशतस्तज्ज्ञाभात् । तस्मादस्मदुक्तमेव तत्प्र-
योजनमिति युक्तम् । तन्मुखेन च भाष्यकारैर्वाजसनेयोक्तविद्याया निर्गुण-
विद्यात्वं व्यञ्जितम् । ननु छान्दोग्यवाजसनेयकोक्तविद्यायोः सगुणनिर्गुण-
विषयतया भेदे ऽप्यायतनत्वादिसाम्यमात्रेण परस्परगुणोपसंहारे समा-
ख्याभेदेन भिन्नयोर्दहरशाण्डिल्यविद्यायोरपि परस्परगुणोपसंहारः स्यात् तयो-
रपि हृदयायतनत्वमेतत्सत्यं ब्रह्मपुरं मनोमयो ऽयं पुरुषो भाः सत्यमित्युक्तं
सत्यत्वम् । अथ य आत्मा स सेतुर्विधृतिः सत्यधृतिरित्युक्ता धृतिः ।
सत्यकामः सत्यसङ्कल्पः भारूपः सत्यसङ्कल्प इत्युक्तं सत्यसङ्कल्प-

व्यतिहाराधिकरणम् । सत्याद्याधिकरणम् । कामाद्याधिकरणम् । ४६४
 उच्यते । एकदेशे कृता चिन्ता तुल्यन्यायतयैकदेशान्तरे ऽपि संचारयितुं
 शक्येति क्व चिदपि चिन्ता कृता* ॥

कामादीतरत्र तत्र चायतनादिभ्यः ॥ ३९ ॥

४५१ । २०

तस्य न स्थानतो ऽपीति । उपलक्षणमेतत् । ब्रह्माप्यधिकरणे भाष्य-
 कारैर्बृहदारण्यकोक्ता निर्गुणविद्या तत्पूर्वोत्तरसन्दर्भोदाहरणेन छान्दोग्य-
 धर्षिता सगुणविद्येत्येतांश्च सत्यान् कामानिति तत्रत्यवाक्योदाहरणेन च
 स्पष्टीकृतम् । यतांश्च सत्यान् कामानित्येतदुदाहरणेनापि बृहदारण्यकोक्ता
 विद्या निर्गुणविद्येति व्यञ्जितम् । कथमिति चेत् । इत्थम् । विद्यान्तरे-
 षूप्यास्यगुणानामुपदेशमात्रं कृतं तावदेव गुणविशिष्टोपासना सिद्धतीति ।
 बृह तु गुणानामप्युपासना विधीयते तत्किमर्थं बृहदारण्यके उपसंहृता
 यते निर्गुणप्रकरणानुसारेणानुपास्यास्तथेहाप्यनुपास्या मा भूवन्नित्येतदर्थ-
 मित्येष कल्पनीयम् प्रयोजनान्तराभावात् । कामशब्दसंगृहीतगुणजातव्यति-
 रिक्तवाचापृथिव्यादिसमानाधारत्वप्रमुखगुणानामनुपास्यतायाः प्रयोजकत्वक-
 ल्पने परिसंख्यार्थत्वप्रसङ्गात् । गुणानां पृथगुपासनासिद्ध्यर्थत्वं स्यादिति
 चेन्न तावद्दुर्मिथं विना उपासना पृथगुपासनाश्रुते सत्यकामादिशब्दानां
 धर्मिपर्यन्तत्वेन गुणोपासनाविधाने ऽपि गुणविशिष्टधर्म्युपासनाप्राप्तेः । नापि
 धर्मिविशेषणतयैव गुणानां क्रमेणोपासना पृथगुपासना शाण्डिल्यविद्यादिषु
 मनोमयादिगुणानामपि तथैवोपासनेति ततो विशेषाभावात् । नापि गुण-
 विशेषकोपासना पृथगुपासना । तस्यापि विवक्षितत्वे अस्मिन् कामाः समा-
 हिता इति गुणविशेष्यकोपदेशतस्तज्ज्ञाभात् । तस्मादस्मद्भक्तमेव तत्र-
 योजनमिति युक्तम् । तन्मुखेन च भाष्यकारैर्वाजसनेयोक्तविद्याया निर्गुण-
 विद्यात्वं व्यञ्जितम् । ननु छान्दोग्यवाजसनेयकोक्तविद्ययोः सगुणनिर्गुण-
 विषयतया भेदे ऽप्यायतनत्वादिसाम्यमात्रेण परस्परगुणोपसंहारे समा-
 ख्याभेदेन भिन्नयोर्दहरशाण्डिल्यविद्ययोरपि परस्परगुणोपसंहारः स्यात् तयो-
 रपि हृदयायतनत्वमेतत्सत्यं ब्रह्मपुरं मनोमयो ऽयं पुरुषो भाः सत्यमित्युक्तं
 सत्यत्वम् । अथ य आत्मा स सेतुर्विद्युतिः सत्यधृतिरित्युक्ता धृतिः ।
 सत्यकामः सत्यसङ्कल्पः मारुपः सत्यसङ्कल्प इत्युक्तं सत्यसङ्कल्प-

* अथ चतुर्विधं सत्याद्याधिकरणं पूर्णम् ।

हमारे महत्वपूर्ण नवीन प्रकाशन:

१. वैदिक दर्शन : जयदेव वेदालङ्कार	३००)
२. अथर्वश का जैन साहित्य और जीवन मूल्य : साध्वी साधना	२५०)
३. भाषा विज्ञान की रूपरेखा : देवदत्त कौशिक	८०)
४. वाल्मीकि रामायण में रस विमर्श : महावीर अग्रवाल	२५०)
५. भर्तृहरि का वाष्यपदीय : (पुण्यराज की दृष्टि में)
डॉ० कान्ता भाटिया	२५०)
६. बृहत्त्रयी और लघुत्रयी पर वैदिक प्रभाव : सुषमा स्नातिका	१५०)
७. व्याकरण शास्त्र का इतिहास : श्री जगदीश पाण्डेय	१५०)
८. सिद्धभूमि ज्ञानगंज : म० म० डॉ० गोपीनाथ कविराज	४०)
९. गुरुदर्शन से सम्बन्धि : म० म० डा० गोपीनाथ कविराज	४०)
१०. आर्यशास्त्र प्रदीप : मूल लेखक शिवरामकिंकर योगत्रयानंद
जी. अनुवादक—एस० एस० खण्डेवाल (चार भाग में)	१६०)
११. अन्तर्यामि : म० म० डा० गोपीनाथ कविराज	४०)
१२. सृष्टि का इतिहास : रामदयाल	२५०)
१३- सरल अनुवाद चन्द्रिका : डा० शिवशंकर गुप्त	P.B. ४०)
H.B. ६०)
१४. चन्द्रलोक : डा० त्रिलोकीनाथ द्विवेदी	P.B. ४०)
H.B. ६०)

प्रकाशक :

भारतीय विद्या प्रकाशन

१, यू० बी० जवाहर नगर
बैंगलोर
दिल्ली-११०००७

(भारत)

पोस्ट बॉक्स नं० ११०८
कच्चीडीगली
वाराणसी-२२१००१(उ०प्र०)

वेदान्तकल्पतरुपरिमल

THE
VEDANTA—
KALAPTARUPARIMALA
OF
APPAYADIKSHITA

EDITED BY
RAM SHASTRI TAILANG

Vol. II

द्वितीयाध्यायस्य प्रथमपादे ।

संख्या	अधिकरणनाम ।	पृ.	पं.	—	पृ.	पं.
१	स्मृत्यधिकरणम्	११	१०	३८१ । १	—	३८४ । १७
२	योगप्रयुक्त्यधिकरणम्	११	११	३८४ । १८	—	३८४ । २०
३	विलक्षणत्वाधिकरणम्	११	१२	३८५ । १	—	३८८ । ३
४	शिष्टापरिग्रहाधिकरणम्	११	१३	३८८ । ४	—	३९१ । ७
५	भोक्तायस्यधिकरणम्	११	१४	३९१ । ८	—	३९१ । १३
६	आरम्भत्वाधिकरणम्	११	१५	३९१ । १५	—	४०१ । १९
७	वृत्तरव्यपदेशाधिकरणम्	११	१६	४०१ । २०	—	४०१ । २६
८	उपसंहारदर्शनाधिकरणम्	११	१७	४०२ । १	—	४०२ । २३
९	कल्पप्रसक्त्यधिकरणम्	११	१८	४०२ । २४	—	४०५ । ३
१०	सर्वोपेताधिकरणम्	११	१९	४०५ । ३	—	४०५ । १०
११	प्रयोजनवत्त्वाधिकरणम्	११	२०	४०५ । ११	—	४०६ । २१
१२	वैवस्यनैर्घण्याधिकरणम्	११	२१	४०६ । २२	—	४०७ । १६
१३	सर्गार्थमौपस्यधिकरणम्	११	२२	४०७ । १७	—	४०८ । ३६

द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयपादे ।

१	रचनानुपपत्त्यधिकरणम् (अनुमानाधिकरणं वा)	११	२३	४०९ । १	—	४१६ । ३
२	मद्वक्तीर्याधिकरणम्	११	२४	४१६ । ४	—	४२० । ८
३	परमायुक्तगदकारणत्वाधिकरणम्	११	२५	४२० । ९	—	४२६ । २३
४	समुदायाधिकरणम्	११	२६	४२६ । २४	—	४३३ । ४
५	अभावाधिकरणम्	११	२७	४३३ । ५	—	४३२ । २३
६	एकस्मिन्सर्वभवाधिकरणम्	११	२८	४३३ । २६	—	४३४ । १९
७	पशुपत्यधिकरणम्	११	२९	४३४ । २७	—	४५० । २३
८	कृत्यत्यसर्वभवाधिकरणम्	११	३०	४५० । २४	—	४५३ । २७

द्वितीयाध्यायस्य तृतीयपादे ।

१	वियदधिकरणम्	११	३१	४५४ । १	—	४५९ । ५
२	मातरिव्यख्याख्यानाधिकरणम्	११	३२	४५९ । ६	—	४५९ । ९
३	सर्वभवाधिकरणम्	११	३३	४५९ । १०	—	४६१ । ३
४	तेजोधिकरणम्	११	३४	४६१ । ३	—	४६२ । ७
५	अवधिकरणम्	११	३५	४६२ । ४	—	४६२ । १५
६	दृष्टिव्यधिकाराधिकरणम्	११	३६	४६२ । १०६	—	४६३ । ३
७	तदभिध्यानाधिकरणम्	११	३७	४६३ । ३	—	४६६ । २४
८	निप्रयंयाधिकरणम्	११	३८	४६६ । ४५	—	४६६ । १८
९	अन्तरादिज्ञानाधिकरणम्	११	३९	४६७ । १९	—	४६८ । २५
१०	वृत्ताख्यवापयाधिकरणम्	११	४०	४६८ । २६	—	४६९ । १३
११	जातमाधिकरणम्	११	४१	४६९ । १४	—	४७० । ३

१६३ । २१

प्रकरणाद् ब्रह्मपरत्वावश्यंभावेन श्रुतिवशात्किंचिदसिद्धार्थाश्रयणे प्रकरणा-
 रोध्यार्थाश्रयणस्यैवोचितत्वादित्याशङ्क्याह अभिभवानुकारयोरिति । ननु
 ब्रह्मपक्षे द्वयमप्रसिद्धं कल्पनीयं तेजःपक्षे त्वेकमेवेति नायं विशेषः ।
 तेजःपक्षे तथाभूतस्य धर्मिणः तेजसो ऽप्यप्रसिद्धस्य कल्पनीयत्वादित्याश-
 ङ्क्याह इति पूर्ववाद्याशय इति । अयमिह तस्याशयो विवक्षितः । तेज-
 सस्तेजःप्रकाशकत्वं नादृष्टचरं लाघवेन तेजोविरोधिभिन्नचाक्षुषत्वावच्छिन्ने
 तेजोपेक्षाङ्गीकासत् । दीपे तत्संयुक्तस्यालोकस्यलोके परस्परसंयुक्तानेककिर-
 णात्मके तत्तत्संयुक्तकिरणस्य च तेजसः सत्त्वाद् अन्ततः सर्वत्र तत्तदवय-
 वावयवसत्त्वाच्च तद्रहितस्य चसरेणोर्जालान्तरामतालोकयव भानात् । एवं
 चाभिभवानुकारलिङ्गद्वयबलात् तेजसस्तेजःप्रकाशकत्वाविरोधाच्च तेज एव
 किञ्चिन्मन्त्रप्रतिपाद्यमिति निश्चये सति भूतयोनिब्रह्मप्रकरणं नादरणीयं
 लिङ्गाभ्यां तस्य बाधादिति । तस्य सर्वज्ञत्वइति । ननु सर्वज्ञत्वं तस्य
 भासेत्यस्यार्थो मा भूत्कल्पनीयस्य तेजसः सर्वप्रकाशकत्वं तदर्थो ऽस्तु
 श्रुतिवशातस्य तथात्वाङ्गीकारोपपत्तेरिति चेन्न । तथा सति तेजोन्तरस्य चाक्षु-
 षाऽचाक्षुषसाधारण्येन तस्य सर्वप्रकाशकतया च कल्पनीयत्वेन सिद्धान्ते
 समारोपितस्य गौरवस्य पूर्वपक्षे प्रसरापत्तेरिति भावः । प्रस्तुतसूर्यादिपरा-
 मर्षीदंशब्दसमंभिव्याहारात् सर्वशब्दः सकुचितवृत्तिरिति परिहाराभिप्रायः ।
 उपरिष्ठादिति । अग्रे स्वेन स्वेन बोधयिष्यमाणवार्थे वर्तिष्यन्तइत्यर्थे
 न त्वयिमवाक्यान्तरेण तत्सद्वाक्यगतपदान्तरेण वा बोधयिष्यमाणे श्वार्थे
 वर्तिष्यन्तइति । तत्र तं तस्येति तात्पर्यदघटितवाक्यचयव्यतिरेकेण तत्परा-
 मर्शनीयालौकिकतेजोविषयस्य वाक्यान्तरस्य पदान्तरस्य चादर्शनात् प्रदर्श-
 नीयमेवेति दीकाया अपि स्वस्वप्रदर्शनीयव स्वारस्याच्च । ननु तच्छब्दस्य
 प्रकृते प्रकरिष्यमाणे प्रत्यक्षादिभिर्निर्दिष्टां प्रसिद्धे चार्थे वृत्तिव्युत्पत्तिरिति
 न ह्ये चिदपि स्वपरादर्शनीयवार्थे पर्यवसानं दृष्टमित्याशङ्क्य तदपि दृष्ट-
 मिति दर्शयितुमुदाहृतं धार्ष्ट्यनिसूचकं व्याचष्टे रागवाचिन इति । न
 प्रकृतार्थावित्युपलक्षणं नास्ति प्रकरिष्यमाणार्थो न मानान्तरवन्निर्यापितार्थो
 न च प्रसिद्धार्थावित्यपि दृष्टव्यम् । नन्वनुमानं ब्रह्मस्येव लिङ्गम् । ब्रह्मणि

१६४ । ४

हमारे महत्वपूर्ण नवीन प्रकाशन:

१.	वदिक दर्शन : जयदेव वेदालङ्कार	३००)
२.	अपभ्रंश का जैन साहित्य और जीवन मूल्य : साध्वी साधना	२५०)
३.	भाषा विज्ञान की रूरेखा : देवदत्त कौशिक	८०)
४.	वाल्मीकि रामायण में रस विमर्श : महावीर अग्रवाल	२५०)
५.	मर्तुहरि का वाक्यपदीय : (पुण्यराज की दृष्टि में)
डॉ० कान्ता भाटिया	२५०)
६.	बृहत्त्रयी और लघुत्रयी पर वैदिक प्रभाव : सुपमा स्नातिका	१५०)
७.	व्याकरण शास्त्र का इतिहास : श्री जगदीश पाण्डेय	१५०)
८.	सिद्धभूमि ज्ञानगंज : म० म० डॉ० गोपीनाथ कविराज	४०)
९.	गुरुदर्शन से सम्बन्धि : म० म० डा० गोपीनाथ कविराज	४०)
१०.	आर्यशास्त्र प्रदीप : मूल लेखक शिवरामकिंकर योगत्रयानंद
जी. अनुवादक—एस० एस० खण्डेवाल (चार भाग में)	१६०)
११.	अन्तर्यात्रा : म० म० डा० गोपीनाथ कविराज	४०)
१२.	सृष्टि का इतिहास : रामदयाल	२५०)
१३-	सरल अनुवाद चन्द्रिका : डा० शिवशंकर गुप्त	P.B. ४०)
H.B. ६०)
१४.	चन्द्रलोक : डा० त्रिलोकीनाथ द्विवेदी	P.B. ४०)
H.B. ६०)

प्रकाशक :

भारतीय विद्या प्रकाशन

१, यू० बी० जवाहर नगर
बैंगलोर
दिल्ली-११०००७

(भारत)

पोस्ट बॉक्स नं० ११०८
कचौड़ीगली
वाराणसी-२२१००१(उ०प्र०)

वेदान्तकल्पतरुपरिमल

THE
VEDANTA-
KALAPTARUPARIMALA
OF
APPAYADIKSHITA

EDITED BY
RAM SHASTRI TAILANG

Vol. I

शुद्धिपत्रम् ।

<p>२० । प० अमुजम् । ३ । ० इवेताश्वरो- ८ । ६ ऽऽयालोका- ११ । १५ प्रवृत्ता २० । १९ व्याख्याम् ३१ । ८ व्य धत्तित- ३३ । १९ नापेक्षित- ४६ । १४ प्रगुक्त- ४८ । ३० नान्यथा । तस्य ५१ । शिरसि Heading ५५ । शिरसि Heading ५५ । ८ प्रारम्भाद्य ६२ । २५ वी० काम- ६५ । ५ युक्तम् ६७ । १० सत्त्वधि ६८ । १३ वृत्त- ७१ । २५ छामो- ७६ । २४ शब्दो- ८३ । २६ प्रसिद्धि- ८८ । २९ सप्तुर्धो- ९१ । २६ विवक्षिता- ९३ । ४ सकारणं ९६ । ३ वीत्यतिक १०६ । २३ इत्त इप- १०८ । ५ सूत्रार्थो-</p>	<p>मुजम् । इवेताश्वरो- ऽऽयालोका- प्रवृत्ता व्याख्यातम् व्यधत्तित- नापेक्षित- प्रागुक्त- नान्यथा तस्य जानन्धादि- जानन्धादि- सूत्रागमः सूत्रागमः प्रारम्भाद्यं वीर्यकाम- न युक्तम् सत्त्वं ऽधि वृत्तिः छामो- शब्दो- प्रसिद्ध- सप्तुर्धो- विवक्षिता- स कारणं वीत्यतिक इत्तइप- सूत्रार्थो-</p>	<p>प० । प० अमुजम् । १११ । ३ वैशिष्ट्या- ११५ । ३९ जामितासा- ११८ । १५ योगा १२० । ३ प्रस्ताति- १२३ । १३ त यता १२३ । १८ त्याज १२७ । १३ निवरणा- १३२ । † टि- पा- का- १३४ । १३ जसवत् कर्म- १३४ । २५ काञ्चं १३६ । २ निर्दोषाद्ये १३८ । शिरसि Heading १४१ । १५ प्रवृत्तः १४७ । १३ रङ्- १६२ । २६ निवृत्ते- १६६ । ७ भावना १७२ । १ वृत्त १७८ । ६ द्वित्यर्थः १८३ । १ छान्दसस्वीति- १८७ । २८ कक्ष- १८८ । १३ रांशो- २०० । ७ पृथिवी- २०१ । २७ प्रत्युज्जतः २०४ । ८ निवृत्ति- २०८ । ३ दक्षस्य</p>	<p>मुजम् । वैशिष्ट्या- जामिता सा- योगी प्रतीति- तयता त्याज् निवरणा- का- जसवत्कर्म- कीञ्चं निर्दोषाद्ये शिरसाद्य- शिरसाद्य- प्रवृत्तिः- रङ्- निवृत्ते- भावना- वृत्ति द्वित्यर्थः- छान्दसस्वीति- कक्ष- रीशो- पृथिवी- प्रत्युज्जतः निवृत्ति- दक्षस्य</p>
---	--	---	---

टि० इति छान्दसस्वीतिषु अमुजयो ऽस्य ऽस्यस्यस्यः केषु चिदेषु पुस्तकेषु न सर्वेषु ।

हमारे महत्वपूर्ण नवीन प्रकाशन:

१. वैदिक दर्शन : जयदेव वेदालङ्कार	३००)
२. अपभ्रंश का जैन साहित्य और जीवन मूल्य : साध्वी साधना	२५०)
३. माया विज्ञान की रूपरेखा : देवदत्त कौशिक	८०)
४. वाल्मीकि रामायण में रस चिर्मंश : महावीर अग्रवाल	२५०)
५. मर्तुहरि का वाक्यपदीय : (पुण्यराज की दृष्टि में)
डॉ० कान्ता भाटिया	२५०)
६. बृहत्त्रयी और लघुत्रयी पर वैदिक प्रभाव : सुषमा स्नातिका	१५०)
७. व्याकरण शास्त्र का इतिहास : श्री जगदीश पाण्डेय	१५०)
८. सिद्धभूमि ज्ञानगंग : म० म० डॉ० गोपीनाथ कविराज	४०)
९. गुरुदर्शन से सम्बन्धि : म० म० डा० गोपीनाथ कविराज	४०)
१०. आर्यशास्त्र प्रदीप : मूल लेखक शिवरामकिंकर योगत्रयानन्द
जी. अनुवादक—एस० एस० खण्डेवाल (चार भाग में)	१६०)
११. अन्तर्यात्रा : म० म० डा० गोपीनाथ कविराज	४०)
१२. सृष्टि का इतिहास : रामदयाल	२५०)
१३. सरल अनुवाद चन्द्रिका : डा० शिवशंकर गुप्त	P.B. ४०)
H.B. ६०)
१४. चन्द्रलोक : डा० त्रिलोकीनाथ द्विवेदी	P.B. ४०)
H.B. ६०)

प्रकाशक :

भारतीय विद्या प्रकाशन

१, यू० वी० जवाहर नगर
बैंगलोर रोड़
दिल्ली-११०००७

(भारत)

पोस्ट बॉक्स नं० ११०८
कच्चीडीगली
वाराणसी-२२१००१ (उ०प्र०)